

Ярмола Наталія,
кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
заступник директора з наукової роботи
ІСПП ім. М. Ярмаченка НАПН України
orcid.org/0000-0001-9374-5543

СУЧАСНІ ОСВІТНІ РЕФОРМИ В ОСВІТІ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ

Сучасні освітні реформи, які відбуваються в Україні, спрямовані на активізацію процесу інтеграції осіб з особливими освітніми потребами як в заклади освіти так і в соціум загалом та охоплюють кілька ключових аспектів, які мають на меті забезпечити доступність, якість і інклюзивність освіти. Згідно з реформами, акцент робиться на інклюзивному навчанні, яке передбачає навчання дітей з ООП разом із їхніми однолітками в загальноосвітніх закладах та створенні інклюзивного безбар'єрного суспільства, що передбачає створення умов для рівноправної участі всіх громадян, незалежно від їхніх можливостей, фізичних чи ментальних особливостей.

На сьогодні, багато змін було здійснено на рівні початкових шкіл, пов'язаних із концепцією Нової української школи та запровадженням нових освітніх стандартів для початкової освіти. Зокрема, впроваджена реформа НУШ передбачає адаптацію навчальних програм та методик викладання для дітей з особливими освітніми потребами. Педагоги обов'язково проходять навчання щодо роботи з такими дітьми, що дозволяє створювати індивідуалізовані освітні траєкторії.

Проводиться робота над фізичною доступністю шкіл і університетів: облаштування пандусів, ліфтів та інших засобів, що забезпечують комфортний доступ для всіх учнів.

Також, сучасні реформи акцентують увагу на важливості залучення батьків до процесу навчання і виховання дітей з ООП. Батькам надаються ресурси та підтримка для активної участі в освіті своїх дітей.

Уряд України ухвалює стратегії та програми, спрямовані на поліпшення освіти для осіб з ООП, зокрема законодавчі ініціативи, які забезпечують права і

можливості для навчання.

Так, на сьогодні, варто відмітити, що Міністерством освіти і науки України у співпраці з представниками ВР України, Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, громадськими організаціями розроблено Національну стратегію розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та операційний план з її реалізації на 2024-2026 роки, 7 червня 2024 року акт підтримано на засіданні КМУ.

Реалізація Плану заходів передбачає: вдосконалення системи моніторингу, підвищення якості послуг інклюзивно-ресурсних центрів, створення інклюзивного середовища у закладах освіти, їхнє ресурсне забезпечення та підвищення компетентностей педагогів.

Метою Стратегії є забезпечення доступу до якісної освіти кожній особі зі створенням умов для розвитку її потенціалу з урахуванням індивідуальних потреб та можливостей.

Стратегія спрямована на запровадження єдиної системи та механізмів ефективної державної політики для здобуття якісної освіти кожною особою відповідно до її потреб.

Документ містить три основні стратегічні цілі, реалізація яких має надати кожній особі у випадку необхідності гарантовані державою якісні освітні послуги, відповідно до її індивідуальних потреб, а також забезпечити сприйняття і врахування українським суспільством різноманіття потреб всіх учасників освітнього процесу.

Окрім того, стратегією конкретизовано основні шляхи і механізми її реалізації та фінансування.

На думку спільноти, ухвалення Національної стратегії сприятиме впровадженню інклюзивного підходу та забезпеченню рівного доступу до якісного навчання в Україні відповідно до найкращих практик.

Згідно з Національною стратегією зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року розроблено «Порядок утворення та умови функціонування спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти», який вже затвердили

й зареєстрували в Міністерстві юстиції України. Так, з 1 вересня 2025 року в українських школах створюватимуть нові спеціальні класи для учнів і учениць, які мають особливі освітні потреби. Їх формуватимуть з урахуванням конкретних особливостей розвитку дітей та рівня підтримки, якого вони потребують. спеціальні класи створюватимуть у школах за місцем проживання дітей з ООП. Рішення про їхнє відкриття ухвалюватимуть засновники ЗЗСО або органи місцевого самоврядування за наявності:

- дітей з однаковою категорією особливих освітніх потреб;
- матеріально-технічної бази;
- кадрового забезпечення.

Поруч з державними інноваціями, з'являються численні соціальні ініціативи, що підтримують інклюзивну освіту, включаючи благодійні фонди, громадські організації та програми, спрямовані на допомогу вчителям та школам.

Ці реформи є важливим кроком у напрямку забезпечення рівного доступу до освіти для всіх дітей в Україні, незалежно від їхніх особливих потреб. Вони сприяють створенню більш толерантного і інклюзивного суспільства.

Література

1. Лист МОН від 05.06.2024 № 1/9979-24 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та проходження осінньо-зимового періоду 2024/2025 року».
2. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та операційний план з її реалізації на 2024–2026 роки (розпорядження КМУ від 7 червня 2024 р. № 527-р).

Жук Валентина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України,
Київ, Україна

ОСВІТА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ ВІЙНИ:

ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС

Одним із пріоритетних завдань освіти нині є забезпечення сталості навчання під час воєнного стану у країні. Діти з особливими освітніми потребами, в тому числі зумовленими порушенням слуху, за таких умов є однією з найбільш